

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Redne seje dne 22. maja l. 1900. so se za predsedstva zborničnega predsednika gosp. Josip Kušar-ja udeležili naslednji gg. zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Oroslav Dolenc, Franc Hren, Franc Kollmann, Ivan Krajec, Josip Lenarčič, Franc Omersa, Friderik Pauer, Karol Pollak, Feliks Stare, Feliks Urbanc in Jernej Žitnik.

Predsednik otvori sejo, pozdravi zbornične člane, omeni boleznj zborničnega tajnika in izreče željo in nado, da kmalu ozdravi; gg. Gassner in Luckmann sta opravičila svojo odsotnost z neodložljivimi opravki; za overovatelja zapisnika imenuje gg. Friderika Pauerja in Jerneja Žitnika.

Na to predstavi gosp. zborničnega koncipista dr. Viktorja Murnika, kateremu je v zmislu § 5. odstavek 2 zborničnega poslovnega reda za toliko časa, dokler bo zadržan zbornični tajnik, poveril vsa tajnikova opravila. Zbornica odobri to.

Predlog zbornice, naj se v državni železniški svet imenuje zbornični svetnik gosp. Karol Luckmann in kot njega namestnik zbornični predsednik gospod Josip Kušar, se odobri.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Provizorični predsednik Iv. Baumgartner stavi nujni predlog: Z ozirom na narodnogospodarski zastanek, povzročen po nedelavnosti državnega zbora, naj le temu izreče zbornica željo, da vzpričo nujnih in važnih narodnogospodarskih vprašanj, ki jih ima rešiti, narodnostni prepir dovede do zaključka in vstvari pogoje uspešnemu delovanju na narodnogospodarskem polju v korist te države, v blaginjo njenih narodov. Ko se nujnost soglasno prizna, utemeljuje provizorični predsednik Baumgartner svoj predlog: Več let že počiva parlamentarizem na Avstrijskem. Težke posledice čutimo vsi čim dlje, tem bolj. Trdnega razmerja do Ogerske ni moči doseči; nujno potrebnih postav na narodnogospodarskem polju ni moči izdati. Vlada ima vezane roke, ne more otvoriti podjetnosti izdanih torišč; naša podjetnost išče dela drugje, se takorekoč izseljuje in z našimi izseljenimi delavci koplje grob naši industriji. Konsumcijska moč prebivalstva se manjša: nova nevarnost za avstrijsko industrijo ne v zadosni meri zmožno za izvoz. Nevarnost pa bi lahko nastala tudi iz tega, če bi se povečalo uboštvo velikih mas prebivalstva, ki bi ne mogle dobiti zadostnega dela. Tuje države napredujejo z orjaškimi koraki, mi pa moramo še o sreči govoriti, da je tuj napredek tako velik, da se je vsled tega povišala konsumcijska moč v tujih državah, da nam ni prehudo trpeti po tuji konkurenci, ker ima tuja industrija dovolj opraviti z zado-

voljevanjem množecih se potreb doma. Vender pa se je industrijalna delavnost v drugih državah, osobito na Nemškem, v zadnjem času povišala tako, da se je jelo svariti pred pretiravanjem; hyperprodukcija v kaki drugi državi bi bila za avstrijsko industrijo usodna. Govornik naglašja, da je treba nemudoma začeti z energičnim delom v povzdigo avstrijske trgovine in obrti, zlasti pa povdarja, da je treba kar najhitreje rešiti tržaško vprašanje in ž njim zvezano vprašanje druge železniške zveze avstrijskega severa s Trstom. Trst, ki je l. 1887 zavzemal še 8. mesto med evropskimi pristavi, je danes 17. in prav za prav ne šteje več med velike luke; pomoči mu je le z drugo železniško zvezo, kakor je Genovi tranzitni promet v Švico in južno Nemčijo pomogel do sedanjega vzcveta. Za Trst, dežele za njim, da za celo državo je hitra in dobra rešitev tega državnega vprašanja zahteva najnujnejše potrebe. Govornik pravi, da je veliko drugih zbornic, prva med njimi praška zbornica, in trgovskih ter obrtnih korporacij sklenilo jednak sklep, kakor ga predlaga. Predlog se soglasno sprejme.

III. Zbornični koncipist dr. Viktor Murnik poroča:

a) Na vprašanje, če je zakon o nedeljskem počitku navesti tudi na v pravilih določeno delo konzumnih in enakih društev, je zbornica c. kr. okrajnemu glavarstvu v Ljubljani poročala naslednje:

Zakon z dne 16. januarja l. 1895, drž. zak. št. 21, s katerim se v obrtovanju uravnava počitek ob nedeljah in praznikih, je po § 1. drž. zak. št. 22, s katerim se izpreminja in dopolnjuje obrtni red. Če torej odgovorimo na vprašanje; ali spadajo pridobitne in gospodarstvene zadruge pod obrtni red, če se pečajo z obrtniški opravki, smo odgovorili tudi na vprašanje po navedbi določb o nedeljskem počitku na konsumna in jednaka društva. Ne more pa biti dvoma o tem, da je obrtni red navesti na pridobitne in gospodarstvene zadruge, brž ko imajo v členu IV. razglasilnega patenta k obrtnemu redu določene obrtne pojmovne znake, ob katerih visi subsumcija pod obrtni red. Ni zakona, ki bi jih izvzemal. Glede zadrug, katerih podjetje se celoma ali deloma suče o trgovskih opravilih, pa določa zakon o pridobitnih in gospodarstvenih zadrugah z dne 9. aprila l. 1873, št. 70 drž. zak. v § 13. naravnost, da veljajo zanje, koder zadržni zakon ne ukazuje drugače, določila trgovskega zakonika o trgovcih, torej nekako tudi subsidiarna trgovskopravna določila, med katere spada tudi obrtni red, čigar predpisi o obrtnem pomožnem osebju, ki obsegajo tudi določbe o nedeljskem počitku, imajo po § 25, uvodnega zakona k trgovskemu zakonu veljati poleg trgovskega zakona (člen 58—65). Člen 11 trgovskega zakona pa izrecno ne izključuje onih deželnih zakonov in torej v zmislu § 5 uvodnega zakona k trg. zak. tudi ne onih državnih za-

konov, ki v obrtnopolijskem ali obrtnodavčnem oziru stavijo zahteve na pridobitev lastnosti trgovca ali posebnih vrst trgovcev. Tudi razglasilni patent k obrtnemu redu, katerega se obrtni red izpreminjajoči in dopolnjujoči poznejši zakoni niso dotaknili, med taksativno naštetimi od obrtnega reda izvzetimi podjetji ne omenja pridobitnih in gospodarskih zadrug.

Je pa še drugih razlogov za to, da je obrtni red navesti na konsumna in jednaka društva.

(Dalje sledi).

Obrtnijske raznoterosti.

Zakupni razglas. Zaradi zagotovljenja potrebščin, kakor: sena, slame in drv, za leto 1900 in 1901 za c. kr. vojaško oskrbovališče Zadar (Zara) se bodo vršile zakupne obravnave na oskrbovalnih postajah Špljet dne 16., Zadar 23., Kastelnuovo 21., Risan 25. in Budva 28. julija 1900. Ponudbe imajo dospeti ob gori določenih dnevih dotičnim oskrbovalnim magacinom najkasneje do 10. ure dopoldne. Natančnejši pogoji se lahko vsaki dan pri navedenih oskrbovalnih magacinih vpogledajo. Zakupni razglas, obsegajoč podatke glede množine predmetov, katere je dobaviti, splošni in specijalni pogoji in ponudbeni formular se lahko vpogleda v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Kmetijstvo.

Kmetijska šola za Gorenjsko.

(Dalje).

V vojvodini Solnograški obstoji na deželnem kmetijskem zavodu v Kleingmainu poseben zimski tečaj za kmečke sinove. Namen tega tečaja je, kmečke sinove v kratkem času brez velikih stroškov seznaniti z najvažnejšimi, za Solnogradsko kmetovanje primernimi načeli novodobnega kmetijskega pouka ter jih spodbujati za kmetijski napredek. Zimski tečaj traja pet mesecev; pričinja se 10. oktobra ter končuje 10. marca. Pouk obsega sledeče predmete:

1. Veronauk,
2. poslovno spisje,
3. računstvo in geometrijo,
4. rastlinoznanstvo,
5. nauk o reji živini,
6. higijeno pri reji živine,
7. živinozdravniško zasilno pomoč,
8. mlekarstvo,
9. gozdarstvo,
10. praktična dela.

Deželnemu odboru se je potem pred vsem potrebno zdelo, da najde posestvo na Gorenjskem, da zamore na podstavi danih pogojev staviti konkretne predloge pri c. kr. vladi s prošnjo za dovolitev podpore za ustanovitev in za vsakoletno vzdrževanje.

V seji dne 16. junija l. 1899. je torej deželni odbor sklenil, da po javnem razglasilu povabi posestnike kmetijskih posestev na Gorenjskem, da ponudijo svoja posestva. V dotičnem razglasu je deželni odbor izjavil, da v svrhu nameravane ustanovitve uzornega kmetijskega zavoda na Gorenjskem išče primerno kmetijsko posestvo, na katerem se nahaja že sedaj uzorno uravnano kmetijsko gospodarstvo z uzorno živinorejo, ali na katerem bi se potom zakupa moglo za daljšo dobo urediti tako uzorno gospodarstvo. V tem razglasu je deželni odbor povdarjal, da se bo glede na to, ker se ima na Gorenjski kmetijski šoli posebno gojiti planinarstvo, v prvi vrsti oziral na ona posestva, katera imajo v lasti tudi planine.

Vsled tega razglasa je došlo deželnemu odboru več ponudeb.

Da se pregledajo ponujena posestva, sklenil je deželni odbor sestaviti posebno komisijo, v katero si je izprosil tudi zastopnika c. kr. poljedelskega ministrstva.

Ta komisija je bila sestavljena razun odposlanca c. kr. poljedelskega ministrstva gosp. Henrika Gierth-a, iz deželnega poslanca gosp. vitez Langer-ja, deželnega poslanca gosp. Josip Lenarčič-a, ravnatelja c. kr. kmetijske družbe gosp. G. Pirca in pa iz poročevalca deželnega odbora.

Dne 29. avgusta l. 1899. se je sešla omenjena komisija, pregledala je vložene ponudbe ter spoznala, kakor tudi že deželni odbor v svoji poprejšni seji, da so le štiri ponujena posestva taka, da se izplača jih natančneje pregledati in presoditi, v kolikor so primerna za napravo kmetijske šole. Ta posestva so: Grajščina Govnik pri Tržiču, posestva Šturmovih dedičev v Poljčah, dalje posestvo Verderberjevo na Bledu in pa baron Schwegelnova posestva v Dolgembrdu in na Pokluki.

Dne 30. avgusta so bila ta posestva pregledana. Ostale kmetije, ki so bile še na ponudbo, se niso pregledovale in sicer iz sledečih vzrokov:

Posestvo gosp. Aleša Berganta v Št. Jurju ni pripravno za šolo tudi radi pomanjkanja zdrave pitne vode. Cena najemščine se je smatrala previsoka, ker lastnik je stavil zahteve na pr. po 6 celo 8 gld. najemščine od mernika posetve. Za hišo in poslopja se je komisija zdela zahteva letne najemščine 550 gld. previsoka.

Grajščina Bokalce pri Ljubljani ne odgovarja sklepu visokega deželnega zbora, po katerem se ima ta šola napraviti v kraju izmed treh Gorenjsko tvarjajočih političkih okrajev Radovljica, Kranj ali Kamnik.

Posestvo gospe Josipine Jamnik v Medvodah se je iz istih razlogov moralo izločiti.

Posestvo gosp. Franc Kocijančiča v Nošah ima premalo njiv in travnikov, večinoma gozde, tudi bi po informaciji to posestvo poznajočih veščakov bilo poslopje treba zdatno predelati, ako bi se vanj nastaniti imela kmetijska šola.

Posestvo gosp. Jerneja Grilca na Darniči pri Begunjah nima potrebnega števila njiv in travnikov.

judi poroča, da se je naposled vendar doseglo porazumljenje mej velesilami glede intervencije Japonske. Ta je že odposlala večjo armado na lice mesta. Tudi Nemčija, ki mora dobiti zadoščenje za umor svojega poslanika, je poslala več ladij in vojaštva na Kitajsko. Pri intervenciji sami pač ne pride do konfliktov mej velesilami, drugo vprašanje pa je, kaj bo tedaj, ko bode Japonska zahtevala plačila za svoje žrtve.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

(Dalje.)

Vsled izvršitve dejanj, kakor predpisuje združni zakon postanejo pridobitne in gospodarsvene zadruge še le ekzistenčne kot juristične osebe. Kot juristične osebe se pa morajo, če hočejo pričeti kak obrtniški obrat, ravnati po predpisih vseh tistih zakonov, po katerih se mora ravnati fizična oseba, ki ima splošne pogoje za pridobitev kake obrtne pravice. Konstituiranje in registriranje je zadrugo še le vsposobilo, da sploh more dobiti kako obrtno pravico, ni pa ji še dalo te pravice, ampak zadruga mora še vse to storiti, kar predpisuje obrtni red za pridobitev kake obrtne pravice; samo po sebi se pa ume, da se mora tudi potem, ko je dosegla obrtno pravico, pri izvrševanju te pravice ravnati po vseh predpisih obrtnega reda, ravno tako kakor vsaka fizična. In kakor veljajo vsa druga določila obrtnega reda tudi za konsumna in jednaka društva, ravno tako pa veljajo zanje tudi določbe o nedeljskem počitku: zakon z dne 16. januarja l. 1895. drž. zak. št. 21, ki je stopil na mesto § 75. obrtnega reda in čigar člen I. ukaže: Ob nedeljah ima počivati vsako obrtno delo!

Ukaz trgovskega ministrstva z dne 5. novembra l. 1888. št. 7320 pravi: „Die Consumvereine dürfen nur dann an Nichtmitglieder verkaufen, wenn ihre Statuten die ausdrückliche diesfällige Bestimmung enthielten, und wenn sie auf Grund dieser Statuten den Verkehr mit dem Publicum bei den Gewerbebehörden angemeldet haben. Es ist somit solchen Consumvereinen, hinsichtlich welcher die Bedingungen für den Verkauf an Nichtmitglieder nicht vorhanden sind, der Verkehr mit dem Publicum zu untersagen und wenn sie solche Geschäfte dennoch betreiben gegen dieselben mit den Strafbestimmungen der Gewerbeordnung vorzugehen“.

Ukaz c. kr. trgovskega ministrstva na vse politične deželne oblasti z dne 21. februvarija l. 1896., št. 72.680 ex 1895 opozarja na gornji ukaz in mu še pristavlja: „... die Unterbehörden sind darauf aufmerksam zu machen, dass Consumvereine, gleichviel ob sie ihre Thätigkeit statutenmässig nur auf ihre Mitglieder beschränken oder nicht, solche Unternehmen, zu welchen eine staatliche Bewilligung (Concession) erforderlich ist, gemäss § 92. des Gesetzes

vom 9. April 1873, R. G. Bl. Nr. 70 nur auf Grund einer solchen Bewilligung zu betreiben berechtigt sind“.

Torej vsa konsumna društva, tudi tista, ki delujejo le za svoje člane, morajo svoj obrt naznaniti obrtni oblasti, oziroma si zanj pridobiti koncesijo „po obstoječih predpisih“ (§ 92 zadr. zakona), torej po obrtnem redu. In če se morajo konsumna in jednaka društva v tem oziru ravnati po predpisih obrtnega reda, potem ni razvideti, zakaj bi zanje ne bilo navedsti določb o nedeljskem počitku, brž ko je njihovo v pravih predpisano delavnost smatrati za obrtno v zmislu člen IV. razglasilnega patenta k obrtnemu redu, naj se ta delavnost omejuje tudi samo za člane!

b) Na vprašanje, če je pridobitni in gospodarsveni zadrugi dovoliti prodajo svežega mesa, je zbornica c. kr. okrajnemu glavarstvu v Logatcu poročala naslednje: Zbornici ni znano, kaj je predmet podjetja zadruge „krščansko gospodarsko društvo v Idriji, registrovana zadruga z omejeno zavezo“, dasi bi se po § 4. združnega zakona predmet podjetja moral posneti z združne tvrdke. Zbornica torej ne ve, če sme zadruga imeti kako prodajo. Če pa sme po svojih pravih, in ko je v zmislu obrtnega reda zadostila zadevnim predpisom, imeti kako prodajo, potem sme tudi sveže meso prodajati svojim udom, potem ko je to prodajo naznanila obrtni oblasti. Samo po sebi se pa razume, da zadruga ne sme sama klati živine, in tudi da ne sme sama prirediti mesa, slanine za prodajo, za oboje je opravičen le mesar. Ker bi bila zadruga samo prodajalka mesa, bi ji moral kak mesar meso za prodajo razsekati, da bi je mogla prodajati svojim udom. Po ministrskem ukazu z dne 20. oktobra l. 1891, št. 41.510 je namreč obseg obrtne pravice prodajalcev mesa določen v zmislu § 36., odstavek 2 obrtnega reda tako, da smejo prodajalci mesa le že za prodajo razsekane mesne dele z nadaljno razdelitvijo na porcije, zahtevane v prodajnem prometu, oddajati odjemalcem.

c) Na vprašanje, če so branjevci in trgovci s specerijskim blagom upravičeni žgane opojne pijače prodajati v steklenicah, zaprtih po trgovski navadi, je zbornica odgovorila c. kr. okrajnemu glavarstvu v Radovljici, da v to niso upravičeni branjevci, pač pa trgovci s specerijskim blagom. Za razsojo tega vprašanja merodajna so določila obsežena v grof Barthovi zakonski zbirki. Po gubernijski odredbi z dne 19. januarja l. 1802, gub. odr. z dne 10. junija l. 1822 in odredbi dvorne pisarne z dne 23. januarja l. 1823 spadajo k trgovcem z viktualijami tudi branjevci glede predmetov, spadajočih med prosta živila. Gubernijska kurenda z dne 17. marcija l. 1813 in gubernijska odredba z dne 10. decembra 1817, dekret dvorne pisarne z dne 24. novembra l. 1824 in 29. oktobra l. 1825 navajajo predmete, s katerimi sme trgovati z živili. In med temi predmeti in žganih

opojnih pijač v zaprtih steklenicah. Tudi glede trgovcev s specerijskim blagom se sklicuje zbornica na omejeno zbirko. V novejšem času je c. kr. trgovsko ministrstvo sestavilo zaznamek blaga, ki se prodaja v podjetjih, imajočih kolektivna imena. V tem zaznamku, ki pa še nima zakonske veljave, med predmeti, ki jih smejo prodajati branjevci, niso navedene žgane pijače v zaprtih steklenicah pač pa med predmeti, katere smejo prodajati trgovci s specerijskim blagom.

d) Trgovska in obrtniška zbornica v Gradcu je pri c. kr. železniškem in trgovskem ministrstvu prosila za od pomoč glede nekaterih nedostatkov v železništvu. V svoji vlogi povdarja zbornica posestrima, da je ureditev prometnih razmer na Avstrijskem narodnogospodarska zahteva prve vrste. C. kr. ministrstvo je v zadnjem času naredilo nekaj poskusov, da izboljša obupne razmere avstrijskih železnic, zlasti v planinskih deželah, in ta vloga ima ravno namen c. kr. ministrstvo dovesti do tega, da razvije svojo delavnost v tem smeru odločno in trajno in sicer tako glede južne železnice, kakor glede državnih železnic. Ministrstvo se ne sme zadovoljiti s polovičnimi ukrenitvami, če hoče osigurati promet za prihodnost. Vloga navaja podrobno nedostatke na železnicah in se zavzema za drugo zvezo Gradca z Dunajem, Ljubljano in Zagrebom kot nujno potrebno. Zbornica prosi končno železniško ministrstvo, naj že uvedeno akcijo glede pomnožitve obratnega materiala, razširjenja postaj in njihovih tirnih naprav in pa glede razbremenitve železniškega osebja odločno dovede do konca, naj vso svojo skrb obrača na spopolnitev uredb pri c. kr. državnih železnicah in naj državno železniško politiko napelje na boljšo pot. — Zbornica je to vlogo pri c. kr. železniškem ministrstvu podpirala in v svoji vlogi posebno poudarila nujno potrebo preureditve ljubljanskega kolodvora južne železnice.

Zbornica je vzela to poročilo odobrenju na znanje.

IV. Zbornični svetnik Josip Lenarčič poroča o volitvi zastopnika v odbor obrtnonadaljevalne šole v Šmartnem pri Litiji in predlaga, naj se izvoli gospod Ivan Wakonigg, trgovec v Šmartnem. Sprejeto.

V. Zbornični svetnik Feliks Stare poroča o prošnji občin Podgora, Kompolje in občinskih svetovalcev v Vidmu. Za dovolitev štirih letnih semnjev: dne 17. januarja, 1. maja, 31. avgusta in 5. decembra v Vidmu. Sosedne občine niso ugovarjale ustanovitvi novih semnjev. Ker bi novi semnji živino-rejo v ondotnih krajih zelo pospeševali in bi tudi drugih semnjev ne ovirali, predlaga poročevalec, da se prošnja priporoča. Predlog se sprejme.

VI. Provizorični predsednik Ivan Baumgartner poroča o vlogi trgovske in obrtniške zbornice v Bolcanu na c. kr. finančno ministrstvo, da se odpravi določilo ministrskega ukaza z dne 30. novembra l. 1899,

drž. zak. št. 238, namreč, da je prodajanje denaturiranega žganja na drobno dovoljeno le v zaprtih steklenicah z vsaj $\frac{1}{8}$ litra vsebine. Tudi gremij trgovcev je napravil jednako vlogo na c. kr. finančno ministrstvo. V tej vlogi povdarja gremij, da je to odredbo, ki zelo obtežuje prodajanje denaturiranega špiritusa na drobno, prouzročilo le to, da se je špiritus zlorabljal na ta način, da se je s primešanjem esenc ali sploh na kak drug način priredil v druge namene kakor le za gorenje. Če je to resnica, tedaj bodo oni, katerim ugaja žganje napravljeno iz denaturiranega špiritusa, gotovo še nadalje vživali to pijačo, če tudi se prodaja le v zaprtih steklenicah: Popolnoma je jednako, če kupijo ta špiritus v odprtih ali zaprtih steklenicah, da ga le sploh dobijo.

Toda popolnoma drugega pomena je ta odredba za trgovce na drobno; tem napravlja napolnjevanje, zamaševanje in prilepljanje listkov veliko stroškov in še več dela, in prodajanje v takih steklenicah je zelo težko in počasno. — Poročevalec predlaga v odsekovem imenu, zbornica naj omenjeno vlogo podpre z jednako vlogo na c. kr. finančno ministrstvo. — Predlog se sprejme.

VII. Zbornični svetnik Oroslav Dolenc poroča o vprašanju obrtne zadruge v Novem mestu, če smejo železje pri stavbah samo ključavničarji ali tudi mizarji nabijati.

Pri razsoji tega vprašanja se je ozirati na eni strani na tehnične momente, na drugi strani pa na § 36. obrtnega reda, ki določa, da je o obsegu kake obrtne pravice razsojati na podlagi vsebine obrtnega lista ali koncesije, in pa na § 37. obrtnega reda, ki pravi, da ima vsak obrtnik pravico vsa dela, ki so potrebna za popolno dovršitev njegovih izdelkov, zjediniti, to je sam izvršiti, in imeti zato potrebne pomožne delavce tudi drugih obrtov (ne pa tudi vajencev drugih obrtov).

Če se oziramo na to določbo, moramo reči, da ima mizar na svojih lesnih izdelkih, to pa takih, ki se dado rabiti že sami na sebi, ne da bi jih bilo treba trdno zvezati s kako drugo stvarjo, vsled česar bi še le postali porabni, da ima torej na lesnih izdelkih, kakoršni so n. pr. hišna oprava, pač pravico nabijati železje, n. pr. ključavnice, katere si pa mora nabaviti seveda pri dotičnih za izdelovanje ali prodajanje takih predmetov upravičenih obrtnikih. Kajti hišna oprava, kakor omare, mize, skrinje itd., je še le takrat popolnoma izdelana in porabna, kadar je na teh predmetih nabito železje, ključavnice itd. Tako nabijanje zahteva tudi posebnega ravnanja z lesom, pri finejšem delu in boljšem materialu pa tudi večje pazljivosti in izurjenosti.

(Dalje sledi.)

klican k ministrskemu predsedniku in vprašan za mnenje slovenskih in hrvatskih poslancev glede spremembe načrta jezikovnega zakona za Češko in Moravsko. Po teh posvetovanjih je potoval dr. Körber v Ischl in bil tam sprejet pri cesarju. Namen teh avdijenc je bil, da je ministrski predsednik poročal cesarju o položaju sploh in mu predložil svoje načrte glede poskusa, da se napravi v parlamentu zopet red. V čem obstoje Körberjevi nasveti je seveda še tajno, zatrjuje se pa, da je Körber predložil cesarju več načrtov, in za kate-rega se cesar odloži, tisti se izvrši. Ker želi cesar, da bi se doseglo mej Čehi in Nemci porazumljenje, je jako dvomljivo, da bi se odločil za kak tak načrt ki bi mogel naleteti na poseben odpor. Po zadnjih poročilih sodeč, je cesar pooblastil Körberja, da se začne novič pogajati s posameznimi strankami. To pa se zgodi na ta način, da te pravne konference ne bodo več skupne, nego, da se bodo vršile posebej z zaupniki vsake prizadetih strank

Nova večina ali stara večina. — Ničesar ne kaže nemške vladoželjnosti tako dobro, kakor silni hrup, ki ga je zagnalo nemško časopisje zadnje dni, ko se je pojavila možnost, da se zopet ustanovi razpadla desnica. Nemci kar groze z obstrukcijo, ako se ustanovi zopet desnica. Vzlic temu ni izključeno, da se desnica zopet oživi. Odvisno je to samo od Čehov. Nemška katoliška stranka in Poljaki so se že izrekli, da pristopijo zopet desnici, ako opuste Čehi radikalno politiko.

Vojna na Kitajskem. — Kakor prihajajo poročila preko raznih evropskih mest iz Kitajskega, tako jih moramo beležiti tudi mi, da jih izvedo naši čitatelji. Da so ta poročila nemalokrat neresnična, ni nič čudnega, ako se pomisli, kaka zmešnjava vlada zdaj na Kitajskem, in kako poročevalci največkrat sami prav ne znajo kako bi poročali. Nemalokrat igra pri vsem tudi precejšno ulogo hudomušnost kitajskih ali tudi drugih diplomatov, ki kakorkoli izkoriščajo nevarni položaj ali hočejo sploh norce briti iz široke javnosti. Tako se na pr. poroča zdaj, da so v Pekinu venderle pomorjeni vsi tujei, kar se je zgodilo 6. in 7. t. m. Pred nekaterimi dnevi pa se je čulo, da so vsi tujei pri življenju, ter da se ni zgodilo nikomur nič žalega. To poročilo pa je poslal v svet brzojavni ravnatelj pekinški, Šeng, ker je nalašč hotel pomiriti tuje države, da bi imeli kitajski vstaši časa pripraviti se na večjo vojno. Dne 6. t. m. sta stali samo še dve poslaništvi, princ Tuan pa je udrl vanje in pomoril vse tujce razun dveh, ki sta ušla. Guverner iz Šantunga brzojavlja, da so boksarji in vojaki bombardirali poslaništva, predno so jih naskočili. Bok-sarji dobivajo vedno novih močij. Zdaj so pristopili k njim tudi nosilci nosilnic in vozniki, katerih je na Kitajskem 12 milijonov. Poslednji so razsrjeni na tujce, ker jim delajo železnice škodo pri njih poslu. V Šanghaju vré. Poroča se tudi, da se revolucija razširja že po srednji in južni Kitajski. Celu blizu Šanghaja stoje že kitajski vojaki in se pripravljajo na boj. Čez 10.000 tujih družin je že zbežalo iz pokrajine. Kitajske čete so v splošnem dobro oborožene in prizadevljajo mednarodnim armadam velikih težkoč. Zlasti pa je to tem lože, ker kakor se poroča, vlada mej velevlastmi nesoglasje. Kitajci so zavzeli dirkališče v Tientsinu in nastavili ondi na dveh krajih po 6 topov, s katerimi streljajo v mejnarodno armado. Po reki je voznja postala nemogoča, ker so Kitajci napravili nad Tientsinom stransko strugo, po kateri se večji del vode odtaka. Tudi večji del železniške proge je v kitajskih rokah. Ali vzlic temu se je združeni inozemski armadi posrečilo po dvanajseti luti bitki zavzeti Tientsin. Kitajci, dasi so se vrlo držali, so bili popolnoma poraženi in so inozemske čete zasedle mesto. V zadevi gibanja mejnarodnih čet je znamenito zlasti to, da je ruski car baje dovolil Nemčiji, da se posluži za prevažanje svojih čet na Kitajsko sibirsko železnice. Ako bi bilo to res — o čemur pa se da dvomiti — bi značilo, da se nahaja mej Nemčijo, Rusijo in Francijo poseben

dogovor glede na akcijo v Kini — Voznja iz Moskve do Vladivostoka po sibirski železnici traja tri in pol tedne, a po morju rabijo na Kitajsko celih osem tednov. Za zdaj pojdejo nemške čete čez Genovo.

Vojna v južni Afriki. — Kakor se čuje, so se razmere na transvaalskem bojišču zopet zasukale na slabše za angleške čete. Buri so jim prizadeli zopet izdatnih izgub. Maršal Roberts brzojavil je 12. t. m. v London, da se je Burom posrečilo polastiti se Nitralsneka kraja, ki leži 18 milj zahodno od Pretorije ob železnici, ki vodi v Rustenburg. Buri so napadli desno krilo Robertsove armade, obstoječe iz švadronev Škotov in oddelka Lincolnshireskega polka. Boj je trajal od zore do mraka, naposled so se Angleži morali udati. Buri so zajeli dva topa in eden del posadke, kakih 90 vojakov. Isti dan so napadli Buri v nekem gozdu pri Derdeportu predstraže Robertsove. Ker so imeli Angleži v tmini gozda Bure za angleške vojake, so jim Buri prišli prav do živnega in jim prizadejali tolikih izgub, da si Roberts ne upa o njih natančno poročati. Buri so si izvolili zdaj posebno taktiko vojevanja, oni hočejo namreč Angleže zmamiti s križskoki, tako namreč, da napadajo zdaj tu, zdaj tam in tako zmešajo sled angležkim vojskovodjem. V kratkem času desetih dni početkom tega meseca so napadli Buri Angleže na več nego 12 krajih in varajo na ta način Angleže o moči svojih čet. Na dan gori omenjene velike izgube Angležev so lovili kar trije angležki generali burskega vojskovodjo Deweta, vender se jim ni posrečilo, ga pregnati iz njegovih postojank. Maršal Roberts se baje nahaja v tolikih skrbeh za svoje pridobitve, da namerava preložiti svoj glavni tabor iz Pretorije v Bloemfontein t. j. iz Transvaala nazaj v Oranje. Burski general Botha pa stoji z svojimi 12.000 možmi še vedno dobro ohranjen v bližini Pretorije. Tako stoje stvari zljaj v Afriki. Angleži nikakor ne morejo še hvaliti dneva pred večerom.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

(Konec.)

Toda okno, vrata in drugi stavbeni predmeti sami na sebi niso porabni in mizar jih je z ozirom na svoj obrt izvršil takrat popolnoma, kadar jih je dovršil v vseh lesnih delih. Mizar prevzame pri stavbi lesna dela, ključavničar pa železna. Po mnenju odsekovem je torej mizar upravičen nabijati železje na samo ob sebi porabne predmete, kakor je hišna oprava, ne pa na stavbene predmete, za kar je pa upravičen ključavničar in to tembolj, ker je treba včasih tako železje prenarediti ali celo prekovati, kar gotovo ne more biti delo mizarjev.

To mnenje more odsek podpreti tudi z mnogimi odločbami namestništev in drugih zbornic. Tako pravi odločba gorenjeavstrijskega namestništva z dne 28. junija l. 1888 št. 8172: mizarji so sicer upravičeni, na pohišju, ki je izdelajo, ne pa tudi na vratih pri stavbah namestiti ključavnic, zatik (Schliese) in okovov; prvi odstavek § 37. obrtnega reda je navesti le na prvo imenovane predmete, ne pa tudi na vrata, ker so vrata le del stavbe in se jih torej ne more smatrati za samostojen izdelek mizarjev.

Posebno temeljito pa se je s tem vprašanjem pečala graška zbornica, ki je morala vsled raznih utokov na namestništvo, ministrstvo in konečno na upravno sodišče v isti stvari dvakrat poročati. V končnem jako obširnem poročilu povdarja med drugim, da se z nabijanjem oken, duri in vrat že dolgo peča ključavničarski obrt, in da so ta dela le v čisto osamljenih slučajih po posebnem dogovoru pripadla mizarjem in to tem prej, ker graški mizarji v zmislu izreka svojega združnega predstojništva niso za se zahtevali teh del. Ker se je ključavničarski obrt začel vsled tega razvijati v smeru na gornja dela, si je vstvaril tudi dotične obrtotehnične naprave in osobito izobrazil za taka dela pripravne moči.

Takoimenovano nabijanje tvori posebno od tistega časa, ko se okovi sami često izdelujejo v tovarnah za ključavničarsko blago in torej ključavničarjem odpade izdelovanje takega blaga, bistveni vir dohodkov in pogoj obstanka ključavničarskega rokodelstva.

Poročevalec predlaga: Zbornica poročaj v zmislu teh izvajanj obrtni zadrugi v Novem mestu. — Sprejeto.

VIII. Zbornični svetnik Feliks Urbanec poroča o prošnji občine Lesce za dovolitev 2 novih živinskih semnje. Ker so dani vsi pogoji za dovolitev, predlaga poročevalec, da naj zbornica to prošnjo priporoča pri c. kr. deželni vladi. — Sprejeto.

IX. Zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča o prošnji občine Mokronog za dovolitev, da se smejo ob živinskih semnjih vršiti tudi semnji z blagom. V Mokronogu je mnogo trgovcev in obrtnikov, ki imajo v najbližji bližini sejmskega prostora svoje prodajalnice in obrtovališča. Postrežejo lahko z vsem, kar zahteva ljudstvo, ki pride na živinske semnje. Semnji imajo namen, kupovalcu in prodajalcu nuditi najboljšo priliko za nakup in prodajo blaga. O Mokronogu se ne more trditi, da ne bi nudil te prilike tudi brez sejmov za blago. Poročevalec predlaga: Zbornica se naj izreče proti dovolitvi. — Sprejeto.

X. Zbornični svetnik Friderik Pauer poroča o prošnji A. B. v Senčurju za dovolitev naprave javne tehtnice v Senčurju. Ker je potreba javne tehtnice v Senčurju v resnici nujna, predlaga poročevalec, da naj se zbornica izreče za dovolitev. — Sprejeto.

XI. Zbornični svetnik Josip Lenarčič poroča o prošnji A. S. za podelitev omejene tiskarske in litografske koncesije. Prosilec ima predpisano strokovno in splošno izobrazbo. Glede krajevne potrebe je odsek mnenja, da je ustanovitev tiskarskega obrta za merkantilne tiskovine, s kakoršnimi se hoče prosilec zlasti pečati, nujno potrebna, ker se nobena tukajšnjih tiskarn ž njimi ne peča rada in v toliki meri in tudi ni urejena na tak način, da bi to zadostovalo potrebam občinstva, zlasti trgovcev in obrtnikov, ki so v tem oziru nakazani na drage izvandeželne ti-

skarne. Ker pa takih tiskovin trgovci in obrtniki ne morejo dobiti doma, je v pričujočem slučaju izključena vsaka konkurenca že obstoječim zavodom, kaj pa še vsaka nezdrava konkurenca, na katero edino bi se v tem slučaju smelo ozirati. Tuje tiskarne izvrše tiskovine, ki jih naroče naši trgovci pri njih, na vadno na tak način osobito v jezikovnem oziru pri slovenskih tiskovinah, da bi imeli trgovci in obrtniki razlogov dovolj naročiti si jih doma, ko bi jih le mogli. Ker tudi mestni magistrat priporoča prošnjo, predlaga odsek: Zbornica naj poroča priporočilno.

Zbornični svetnik Ivan Krajec kot strokovnjak ne more priporočati prošnje: 1.) prosilec ni dokazal zmožnosti za litografska dela; 2.) mejo tega, kar bi smel izvrševati po omenjeni koncesiji, je težko določiti; 3.) kontrola, da res samo to dela, kar sme po koncesiji in ne več, bi bila težka.

Zbornični svetnik Karol Pollak poudarja, da je nedostatek tiskarne za trgovske stvari jako občuten; tiskarne imajo merkantilne tiskovine za površno stvar, trgovci si jih morajo naročiti od drugod.

Zbornični svetnik Feliks Stare pravi, da ni podjetja, kateremu bi mogel prosilec v litografski stroki delati konkurenco; sicer: ako ne bo izvršil naročil dobro, tudi ne bo imel odjemalcev.

Provizorični predsednik Ivan Baumgartner pripominja, da je govoril s tiskarji, ki so mu rekli, da je prošnja z omejeno koncesijo nezdržljiva. Z ozirom na potrebo pa ne bo moči prošnje odkloniti.

Zbornični svetnik Franc Omersa predlaga konec debate. Sprejeto. Pri glasovanju se sprejme odsek predlog z vsemi proti enemu glasu.

XII. Zbornični svetnik Josip Lenarčič poroča o dopisu, v katerem vabi c. kr. deželna vlada zbornico, da bi privolila v organizacijo kmetijsko-kemičnega preskuševališča, kakor jo namerava c. kr. poljedelsko ministerstvo. To preskuševališče naj bi se podredilo kuratoriju, sestoječemu iz zastopnikov države, dežele kmetijske družbe, mestne občine ljubljanske in trgovske in obrtniške zbornice. Imenovalo naj bi se „Kmetijsko-kemično preskuševališče za Kranjsko v Ljubljani“. Vzpričo koristi, ki bi jih imelo preskuševališče po tej preuredbi, predlaga odsek: Zbornica privoli v to organizacijo. — Sprejeto.

XIII. Zbornični koncipist dr. Viktor Murnik poroča o vprašanju, če in katerim obrtnim učnim zavodom na Kranjskem bi bilo v zmislu ukaza naučnega ministerstva z dne 10. oktobra 1883, št. 17.591, odst. 5 podeliti ali razširiti pravico, da njih spričevala usposablajo za nastop in samostojno izvrševanje rokodelskih obrtov, oziroma da ta spričevala morejo dokazati sposobnost za nastop gotovih koncesioniranih obrtov.

Pri tem je vpoštevati obe strokovni šoli za obdelovanje lesa v Ljubljani in Kočevju.

Kar se prve tiče, imajo njeni oddelki za stavbinsko in pohištvno mizarstvo, kakor tudi za strugarstvo pravico, da spričevala dobljena na njih lahko nadomeščajo učna in delavska spričevala; glede organizacije teh oddelkov se po podelitvi te pravice ni nič spremenilo. Ustanovil se je pa nov oddelek za košarstvo, in ravnateljstvo strokovne šole, kakor tudi mestni magistrat ljubljanski sta se izrekla v svojih izjavah za to, da se tudi za ta oddelek podeli prej omenjena pravica onim obiskovalcem, ki dovrše dveletni kurz. Odsek je mnenja, da se s tem, če se podeli oddelku za košarstvo strokovne šole v Ljubljani z ozirom na dveletni kurz prej omenjena pravica, zadosti le nujni potrebi, ravnotako kakor se je tej zadostilo, ko se je ta oddelek ustanovil. V mnogih krajih ob Savi se namreč peča prebivalstvo zelo marljivo s košarstvom. Bilo je torej zelo umestno, da se je skušalo košarstvo, ki se je gojilo kot hišna industrija, povzdigniti z ustanovitvijo oddelka za pletenje košaric na tukajšnji strokovni šoli. Izdatno korist pa morejo obiskovalci od tega oddelka še le tedaj imeti, če usposobi spričevalo dobljeno na tem oddelku absolvente, da morejo samostojno izvrševati svoj obrt, ker zdaj v zborničnem okolišu ni mojstra, pri katerem bi mogli dobiti za samostojni nastop potrebne pogoje. Podelitev omenjene pravice ustvarila bi še le pogoje za tak razvoj tega obrta, ki bi presegal okvir domače industrije. Pri presojevanju vprašanja, ali je tej ali oni po razglasitvi ukaza trgovskega ministra sporazumno z naučnim ministrom z dne 17. septembra l. 1883, drž. zak. št. 150 ustanovljeni, ali v praktičnem smeru spopolnjeni šoli priznati omenjeno pravico, ali ne, merodajen je v zmislu razpisa naučnega ministerstva z dne 10. oktobra l. 1883, št. 17.591, ukaznik št. 31. moment, če se je v dotični stroki vsaj tri leta, če se je pa zahtevala že pri vstopu v šolo primerna praksa, pa vsaj dve leti na tem zavodu praktično poučevalo.

Praktični pouk traja na pletarskem oddelku tukajšnje strokovne šole 2 leti. Pri vstopu v šolo se sicer ne zahteva nikake prakse, vendar še ni obiskoval in tudi zdaj ne obiskuje noben učenec tega oddelka, ki se ni že prej praktično bavil s pletenjem košaric, ker se je, kakor že prej omenjeno, z ustanovitvijo tega oddelka hotela povzdigniti le domača industrija prebivalcev ob Savi. Vsak učenec pozna že pri vstopu v šolo popolnoma navadne tehnike in material. To dejstvo bi smelo torej opravičiti mnenje, da ta oddelek popolnoma odgovarja zahtevam prej omenjenega ukaza. Po odsekovem mnenju naj bi se torej temu oddelku podelila že večkrat omenjena pravica.

Kar se pa tiče strokovne šole za obdelovanje lesa v Kočevju, ima ista zdaj tri strokovne oddelke in sicer za rezbarstvo, za strugarstvo in izdelovanje palic in za mizarstvo.

Oddelek za strugarstvo je dobil že z ukazom z dne 20. oktobra l. 1887, drž. zak. št. 121 pravico, da izdaja odhodna spričevala s pristavkom usposobljenosti. Takrat je bilo strugarstvo z rezbarstvom še združeno. Strokovnemu oddelku za mizarstvo se je napominana pravica podelila z ukazom z dne 13. septembra l. 1897, drž. zak. št. 219. Gre tedaj le za oddelek za izdelovanje palic. Vodstvo strokovne šole zavzema v svojem poročilu stališče, da lesno strugarstvo ali strugarski obrt vobče obsega tudi izdelovanje palic, vsled česar specijelne dovolitve pravice v zmislu ministrskega ukaza z dne 10. oktobra l. 1883 št. 17.591 ni treba in se torej absolventom, ki so se izučili na zavodu le v izdelovanje palic, izda lahko odhodno spričevalo s pristavkom „usposobljen za strugarstvo“: na tem oddelku se namreč poučujejo ravno tisti predmeti kakor v onem za lesne strugarje in sicer po učnem načrtu dovoljenem od c. kr. ministerstva in traja le ta 4 šolska leta. Istega mnenja je tudi c. kr. okrajno glavarstvo v Kočevju. Z ozirom na ročnost pri tej obrtni stroki je izdelovanje palic del sorodnega obrta, za kakoršnega se mora gotovo smatrati strugarstvo. Po odsekovem mnenju se mora vsako izdelovanje palic razen najjednostavnejših, kar je prost obrt, za katerega ni treba imeti potrebne izobrazbe, in ki je na Kranjskem tu in tam domača industrija — smatrati za opravilo, ki spada v strugarski obrt, da se palica finejše, lepše in umetnejše izdela, in posebno da se okraši ročaj, je gotovo treba strugarskega dela; to spričuje tudi od ravnateljstva strokovne šole omenjena okolščina, da se v oddelku za izdelovanje palic na tej strokovni šoli poučujejo isti predmeti kakor v onem za strugarstvo; razen tega se nahajajo strugarji palic, ki se specijelno ali vendar večinoma pečajo z izdelovanjem palic. Osebito se peča mnogo strugarjev tudi z izdelovanjem palic za dežnike, katerih ročaji so, posebno pri ženskih dežnikih, navadno finejše izdelani. V istem zmislu so se tudi izrekle mnoge zbornice posestrime; omeni naj se le dunajska zbornica, ki pravi v svojem poročilu na namestništvo, da je izdelovanje palic iz lesa, trstja i. t. d. lastno strugarskemu obrtu (zborn. zap. z dne 8. avgusta l. 1885. str. 40).

Posebne dovoljenja gori omenjene pravice bi tedaj po mnenju odsekovem ne bilo treba. Če bi bilo pa c. kr. ministerstvo drugega mnenja, tedaj odgovarja ta oddelek, ker traja pouk 4 leta, zahtevam ukaza naučnega ministerstva z dne 10. oktobra l. 1883, št. 17.591, ukaznik št. 31. Torej naj bi se tudi temu oddelku podelila že večkrat omenjena pravica.

Odsek predlaga: Zbornica naj v zmislu tega poročila izreče svoje mnenje c. kr. deželni vladi. — Sprejeto.

Ker se nikdo več ne oglasi, zaključí predsednik sejo.